

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 2119/2022
23.03.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Звездане Лутовац, председника већа, Драгане Маринковић, Иване Рађеновић, Татјане Матковић Стефановић и Бранка Станића, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Милица Видаковић, адвокат из ..., против тужене „Credit Agricole Bank Srbija“ АД Нови Сад, чији је пуномоћник Милица Чворовић, адвокат из ..., ради утврђења ништавости и стицања без основа, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Новом Саду Гж 4163/2019 од 15.09.2021. године, у седници одржаној 23.03.2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРИХВАТА СЕ одлучивање о ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Новом Саду Гж 4163/2019 од 15.09.2021. године, као изузетно дозвољеној.

ПРЕИНАЧУЈУ СЕ пресуда Вишег суда у Новом Саду Гж 4163/2019 од 15.09.2021. године и пресуда Основног суда у Новом Саду П 8201/2018 од 20.06.2019. године, тако што се **ОДБИЈА** као неоснован тужбени захтев којим је тужилац тражио да се утврди да је ништава одредба члана 5. став 2. Уговора о готовинском кредиту број ... од 04.06.2013. године, закљученог између тужиоца и тужене и да се тужена обавезе да тужиоцу на име стицања без основа исплати износ од 12.000,00 динара, који се односи на наплаћену накнаду за обраду кредита код банке, са законском затезном каматом од 04.06.2013. године до исплате, као и захтев тужиоца за накнаду трошкова поступка.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужилац да туженој накнади трошкове целог поступка у износу од 51.000,00 динара у року од 8 дана од дана пријема отправка ове пресуде.

Образложење

Пресудом Основног суда у Новом Саду П 8201/2018 од 20.06.2019. године, ставовима првим и другим изреке, усвојен је прецизирани тужбени захтев па је утврђено да је ништава одредба члана 5. став 2. Уговора о готовинском кредиту број ... од 04.06.2013. године, закљученог између тужиоца и тужене. Ставом трећим изреке, тужена је обавезана да тужиоцу на име стицања без основа исплати износ од 12.000,00 динара, који је наплаћен на име ништавне одредбе уговора, који се односи на накнаду за обраду кредита код банке, са законском затезном каматом од 04.06.2013. године као дана наплате, па до исплате. Ставом четвртим изреке, тужена је обавезана да тужиоцу

накнади трошкове парничног поступка у износу од 31.772,20 динара, са законском затезном каматом почев од дана извршности пресуде па до коначне исплате.

Пресудом Вишег суда у Новом Саду Гж 4163/2019 од 15.09.2021. године, одбијена је жалба тужене и потврђена првостепена пресуда.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужена је благовремено изјавила ревизију због погрешне примене материјалног права са позивом на одредбу члана 404. ЗПП.

Одлучујући о дозвољености ревизије у смислу члана 404. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, број 72/11, 55/14, 87/18 и 18/20), Врховни касациони суд је оценио да су испуњени услови за одлучивање о посебној ревизији тужене ради уједначавања судске праксе, па је на основу члана 404. став 2. тог закона одлучио као у ставу првом изреке.

Одлучујући о ревизији на основу члана 408. ЗПП, Врховни касациони суд је утврдио да је ревизија тужене основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је са туженом 04.06.2013. године закључио Уговор о готовинском кредиту, којим је тужиоцу као кориснику кредита одобрен кредит у износу од 800.000,00 динара, са роком отплате од 44 месеца. У члану 5. став 2. уговора одређена је обавеза корисника кредита да, између осталог, плати банци једнократну накнаду на име трошкова за обраду кредитног захтева у износу од 1,5% од вредности одобреног кредита са приписаном премијом осигурања, а износ од 12.000,00 динара, на име накнаде за трошкове обраде кредита, банка је наплатила 04.06.2013. године. У обрасцу обавезни елементи уговора од 04.06.2013. године (који је тужилац својеручно потписао), у члану 3.3 наведена је висина ефективне каматне стопе од 28,13% на годишњем нивоу и укупан износ који ће корисник платити током периода отплате кредита, док је у члану 3.5 наведена врста и висина свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита и то: фиксна накнада – обрада захтева 1,5% у износу од 12.330,00 динара од вредности одобреног износа кредита са приписаном премијом осигурања.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања нижестепени судови су усвојили тужбени захтев, налазећи да је одредба члана 5. став 2. уговора ништава јер је предмет обавезе неодређен, уз додатни аргумент другостепеног суда да тужилац није обавештен ни у уговору ни у понуди (која је тужиоцу достављена), на основу чега је тај трошак утврђен и зашто би се исти везивао за износ кредита који је уговорен, као и да су наведени трошкови наплаћени једнократно а не кроз обрачун ефективне каматне стопе, што наведену одредбу чини ништавом, закључивши да тужилац има право на враћање наплаћеног по ништавој одредби на основу чланова 104, 210. и 214. ЗОО са законском затезном каматом од дана стицања с обзиром да је банка несавестан стичалац.

По оцени Врховног касационог суда становиште нижестепених суда засновано је на погрешној примени материјалног права.

Према члану 103. став 1. Закона о облигационим односима (ЗОО) уговор је ништав ако је противан принудним прописима, јавном поретку или добрим обичајима, а на ништавост суд пази по службеној дужности на основу члана 109. истог закона.

Према одредби члана 1065. Закона о облигационим односима, уговором о кредиту банка се обавезује да кориснику кредита стави на располагање одређени износ новчаних средстава, на одређено или неодређено време, за неку намену или без утврђене намене, а корисник се обавезује да банци плаћа уговорену камату и добијени износ новца врати у време и на начин како је утврђено уговором. Уговор о кредиту се закључује у писменој форми што значи да се у писаном тексту уговора мора утврдити износ кредитних средстава, као и услови давања, коришћења и враћања кредита (члан 1066).

Право банке да обрачунава трошкове и накнаде банкарских услуга поводом закљученог уговора о кредиту произилази из члана 43. Закона о банкама, којим је прописана могућност јединственог начина обрачуна и објављивања трошкова, камата и накнада банкарских услуга и то нарочито по основу депозитних и кредитних послова. Ово право банке је регулисано и подзаконским актима и то Одлуком о условима и начину обрачуна ефективне каматне стопе и изгледу и садржини образаца који се уручују кориснику („Службени гласник РС“, број 65/11), која је донета на основу одредаба Закона о заштити корисника финансијских услуга („Службени гласник РС“, број 36/11 и 139/14), који се примењује од 05.12.2011. године, па тако и у конкретном случају с обзиром да је предметни уговор о кредиту закључен 04.06.2013. године.

Обавештавање корисника у предуговорној фази засновано је на једном од основних начела заштите корисника (право корисника на информисање) и обухвата дужност банке да кориснику пружи информације и одговарајућа објашњења о условима који се односе на (између осталог) уговор о кредиту за који је показао интересовање (у даљем тексту: понуда), на начин који ће кориснику омогућити да упореди понуде различитих давалаца истих услуга и процени да ли ови услови одговарају његовим потребама и финансијској ситуацији, али који корисника ниједног тренутка неће довести у заблуду (чланови 5. тачка 3. и 17. став 1. Закона о заштити корисника финансијских услуга). Понуда банке на прописаном образцу мора да садржи врсту и висину свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита, уз одређење да ли су фиксни или променљиви, а ако су променљиви - периоде у којима ће се мењати и начин измене (члан 17. став 4. тачка 10. наведеног закона).

Сагласно овим законским одредбама у наведеној Одлуци Народне банке Србије („Службени гласник РС“ број 65/11) ближе су утврђени изглед и садржина образаца на којима се понуда уручује кориснику, па је банка дужна да кориснику кредита пре закључења уговора уручи понуду сачињену на одговарајућем образцу (образац 1Б-основни подаци о кредиту - понуда) који у тачки 3. обухвата трошкове кредита, а у тачки 3.3 врсту и висину свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита (очекивани трошкови у динарима исказују се у апсолутном износу).

Сагласно наведеном, банка има право на наплату трошкова и накнада банкарских услуга у вези са реализацијом кредита и таква одредба уговора је правно ваљана под условом да је понуда банке садржала врсту и висину свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита уз одређење да ли су фиксни или променљиви, а ако су променљиви – периоде у којима ће се мењати и начин измене (члан 17. став 4. тачка 10. Закона о заштити корисника финансијских услуга).

У конкретном случају тужилац је као корисник кредита закључио уговор о кредиту са туженом 04.06.2013. године на основу понуде банке од 04.06.2013. године (образац 1Б - основни подаци о кредиту - понуда), која у тачки 3.3 садржи врсту и висину свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита, између осталог и фиксна накнада на име обраде захтева 1,5% у износу од 12.330,00 динара, од вредности одобреног износа кредита са приписаном премијом осигурања, што одговара и садржини спорне уговорне одредбе којом се тужилац као корисник кредита обавезао да даваоцу кредита плати трошкове обраде кредитног захтева. Како је тужилац, садржином наведене понуде у предуговорној фази, обавештен о врсти и висини накнаде која пада на његов терет, то банка није била у обавези да доказује структуру ове накнаде нити од чега се састоји, нити је таква уговорна одредба неодређена у смислу чланова 8. и 19. став 1. тачка 12. Закона о заштити корисника финансијских услуга. Наиме, исказивање ове накнаде за банкарску услугу (одржавање кредита) задовољава услов одређености уговорне обавезе (врста и висина/фиксна или променљива) и у смислу члана 50. Закона о облигационим односима.

Исказивање укупних трошкова кредита кроз ефективну каматну стопу (члан 2. став 1. тачка 21. Закона о заштити корисника финансијских услуга) омогућава кориснику прави увид у цену банкарског производа што му помаже у доношењу одлуке за који банкарски производ да се определи, односно да упореди понуде различитих давалаца истих услуга. Ефективна каматна стопа се не наплаћује у периоду отплате кредита, већ се наплаћује номинална каматна стопа, па је погрешно становиште нижестепених судова да је предметна одредба уговора ништава из разлога што је накнада наплаћена од тужиоца унапред, а не кроз ефективну каматну стопу. Имајући у виду наведено, предметна уговорна одредба којом се корисник кредита обавезује да плати банци трошкове обраде кредита у износу од 12.000,00 динара једнокаратно, није противна основним начелима облигационог права, нити основним начелима заштите корисника финансијских услуга. Како предметна побијана уговорна одредба није ништава, то тужилац неосновано потражује наплаћене новчане износе са законском затезном каматом на основу чланова 210. и 214. ЗОО.

На основу члана 416. став 1. ЗПП, Врховни касациони суд је одлучио као у ставу другом изреке.

Тужена је успела у поступку по ревизији, па јој на основу чланова 153. и 154. и 163. став 2 ЗПП припадају потребни трошкови целог поступка према оствареном успеху у спору. Висина је одмерена на име тражених и опредељених трошкова за састав једног образложеног поднеска од стране адвоката 6.000,00 динара, заступања на два одржана рочишта од по 7.500,00 динара, састава жалбе 12.000,00 динара и ревизије 18.000,00 динара, према тарифном броју 13. Тарифе о наградама и накнадама за рад адвоката („Службени гласник РС“ број 121/12...37/21), док трошак судских такси није признат јер захтев није опредељен у смислу члана 163. став 2. ЗПП.

На основу члана 165. став 2. ЗПП, Врховни касациони суд је одлучио као у ставу трећем изреке.

**Председник већа – судија
Звездана Лутовац, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић